

vezet a hagyományos óratervek felülvizsgálatához, merész *formabontáshoz*. Természetesen ez nem jelentheti az alapelvek sutbavetését, viszont hiba a forma betartása ott, ahol a tartalom rugalmasabb eljárást követel meg. Ma már az egész világon tért hódít az egész évi szabadtéri foglalkoztatás, a különböző időszakoknak megfelelő sportok gyakoroltatása, a természetes akadályok legyőzése, közös erőfeszítéssel járó feladatok megoldása, amelyek az ügyességet, leleményességet és bátorságot is hivatottak fejleszteni a többszöri, versenyszerű végeztetés által. Ennek megfelelően *óratervünket*, — tantervi meghatározottsága ellenére is —, de *annak szellemében*, az *életközelség igényének megfelelően* kell *átformálnunk*. Ebben irányadó mindig az észszerűség, az elérendő cél legyen, amely alárendeli a formát a tervszerű munkának. Tegyük vonzóvá a testnevelési foglalkozásokat, mert ha játékosan, élményszerűen szerzi meg a tanuló azokat az ismereteket, jártasságokat, amelyre az életben szüksége lesz, az egész életre kifejlesztjük bennük a *testnevelés és sport iránti szükséglet igényét*.

Az új forma, az új út keresése minden szocialista nevelő szívügye kell legyen, mert nem közömbös társadalmi szempontból, mily nagy az a tábor, amely igényt tart a *testnevelés személyiséget formáló erejére*.

Összefoglalva az elmondottakat, a korszerű testnevelés *jellemző vonásai*ként a tartalmi meghatározottságot, a sokoldalúságra törekvést, a céltudatosságot, és aktivitást, valamint az új tartalomnak megfelelő formakeresésre irányuló törekvést emeljük ki.

HÉJJÁS ENDRE

főiskolai adjunktus

Az V. osztályos orosz nyelvi órákon folytatott kísérletek tapasztalatai

A szóbeli kezdő szakasszal kapcsolatos kísérleti év befejeztével mód nyílik arra, hogy összefoglaljuk és bemutassuk a tanév során szerzett tapasztalatainkat a tanulók által elért eredmények tükrében. Vizsgálódásunk középpontjában az áll: milyen hatással van a szóbeli kezdő szakasz az írás- és olvasáskészség kialakulására, a beszélgetés terén szerzett előny érvényesül-e a későbbiek folyamán, egyszerűen jobb eredményeket lehet-e elérni, ha az idegen nyelv tanítását szóbeli szakasz vezeti be.

I.

A tervezésben és a kivitelezésben mutatkozó nehézségek

1. Mind a tervezőmunkában, mind a kivitelezésben nehézséget jelentett, hogy az egész tanévet betöltő kísérletezés nem az erre a célra készült tankönyv alapján folyt. A használatból kivont V. osztályos tankönyv anyagának átrendezése, a szóbeli kezdő szakasz megkívánta átcsoportosítása, az anyagrészek szükség szerinti összevonása nem kis nehézséget és munkát jelentett. Ezek a munkálatok különös gondosságot és figyelmet igényeltek: nehogy a szükségesnél kevesebb idő forduljon valamely anyagrész — nyelvtani és lexikai jelenségek — elsajátíttatására és emiatt kárt szenvedjen a tanulók előmenetele a következő tanévben.

2. Igen nagy nehézségként jelentkezett a korszerű szemléltető anyag hiánya. Ezeknek az eszközöknek a megteremtése: tervezése és előállítása szintén tetemes munkát jelentett a szaktanárnak.

II.

Az oktató-nevelő munka, egy-egy időszakban megoldott feladatok

1. I. A szóbeli kezdő szakasz november 15-ig
- II. Az olvasástanítási szakasz január 25-ig
- III. Az írástanítási szakasz március 25-ig tartott.
- IV. A tankönyv hátralevő olvasmányainak feldolgozása, nyelvtani rendszerezés, az egész évi anyag ismételése.

Az oktató-nevelő munka szakaszokra osztása nem jelentett merev elkülönülést. az időszakok csupán a szakaszban elvégzendő fő feladatot jelölték, amely a szakasz óráinak a középpontjába került. A fő feladat megvalósítása mellett állandó jellegű feladat volt a korábban elsajátított ismeretek felszínén tartása, a megszerzett készségek és jártasságok továbbfejlesztése. Mindez a korábban hangsúlyozott folyamatos ismétlés megvalósítása volt, amely igen nagyfokú, körültekintő tervező és szervező munkát igényelt. A többféle feladat végzése más-más oldalról világította meg a vizsgált jelenséget, kiegészítette a tanulók ismereteit, az órákat pedig színessé, gazdaggá, változatossá tette.

Az* I. és II. időszak munkájáról korábban már részletesen szóltunk, most csak a fő vonásokat összegezzük.

2. Az 1. szakasz óráin maximálisan kellett törekedni az óra anyagának elsajátítására, hiszen nem állt rendelkezésre az otthoni munka alapjául szolgáló segédeszköz: erre a célra készített képeskönyv. Így a tanulók csak a saját készítésű képes szótárra támaszkodhattak az órán tanultak felelevenítésében. A képes szótár nem tudta maradéktalanul megoldani a problémát, mivel a tanulók rajzkészsége igen különböző és még a legjobbtól sem lehet megkövetelni az olyan fogalmak képi megformálását, mint: város, falu, termelőszövetkezet stb., nem beszélve az ilyen rajzok elkészítésének időigényes voltáról.

Az anyag elsajátítása *maximális szemléltetést*, bő, változatos és sokoldalú *gyakorlást* igényelt, mely feladatok elvégzése rendkívül *dinamikus óravezetést* követelt meg a tanártól, a gyermekektől pedig igen nagyfokú aktivitást.

Egy-egy órán 5—8 lexikai egység megtanítására került sor, melyek bemutatása és gyakorlása ismert *nyelvtani struktúrákban* történt.

Az új nyelvtani jelenség megtanítása ismert lexikai környezetben valósult meg. A nyelvtani jelenséget *nem szabályokban*, hanem a *struktúrák segítségével* sajátították el a tanulók. A kész formák alapul és mintául szolgáltak. Nagyon sok tényanyag felhasználása után történt meg csak igen röviden az általánosítás.

Különös gondot fordított a szaktanár — nemcsak ebben a szakaszban — a *kórusos* válaszokra, a tanulók *kérdéstechnikájának* fejlesztésére, az *összefüggő beszédre*, mely általában képek alapján folyt le.

* Héjjas Endre: Az orosz nyelvoktatás bevezető beszélgető tanfolyamának óráin használt eljárások. Módszertani Közlemények 1964. 4. évf. 3. sz.

Kőhegyi Erzsébet: Kísérletek az általános iskola V. osztályban orosz nyelvi órakon. Az olvasástanítás tapasztalatai. Módszertani Közlemények 1964. 4. évf. 4. sz.

A II. szakasz óráin a fő feladat az volt, hogy a nyomtatott betűk ismeretének a birtokában képesek legyenek a tanulók az I. szakaszban elsajátított nyelvi anyagot írott formában és részben más tartalmi összefüggésben is megérteni. Erre az időszakra esett a helyes olvasástechnika kialakítása és az összefüggő beszéd hallás utáni megértésének kifejlesztése is. Az ésszerű tananyagelosztás lehetővé tette, hogy csak minimális új szóanyagot kellett ebben az időszakban megtanítani, így a szöveg megértés kialakítása sikerrel járt.

A tanulók olvasását az jellemezte, hogy a nagyon sokszor hallott és kiejtett szavak írott formáját nem bontották elemekre, nem befolyásolta olvasásukat és kiejtésüket az írásképe.

A fordítással lényegében az olvasástanítás időszakában ismerkedtek meg, hiszen korábban ilyen feladat nem fordult elő az órákon. Az auditív elsajátított lexikaanyag olvasás útján való megértése nem okozott nehézséget, csupán kezdetben, amikor az olvasás technikája, a betűk felismerése még túlságosan lekötötte figyelmüket. Az olvasástanítás sikerességét nagymértékben segítette az a tény, hogy bőséges szóanyag állt rendelkezésre egy-egy hangtani jelenség megértéséhez, az általánosításhoz. Ugyanez vonatkozik a betűk gyakorlására is (olvasás; betűkártyákkal szavak, mondatok kirakása), az új betűket gazdag szókincs alapján gyakorolhatták.

Ennek az időszaknak az óráin — bár az olvasástanítás állt a középpontban — nem szenvedett kárt a beszédképesség fejlesztése sem, mert a betűtanítást olyan szavakból álló beszélgetés előzte meg, amely szavak írásképe tartalmazta a megtanítandó új betűket. A szóbeli szakasz hatására tartalmas, színes sokszorosított szövegek olvasatása vált lehetővé.

Új gyakorlatok élénkítették az órákat: magnetofon használata bemutató olvasásra, ill. a kiejtés javítására, fonetikai gyakorlatok, betűkártyákkal végzett játékos feladatok.

Nem véletlen, hogy külön cikkben nem tárgyaltuk a III. szakasz (írásitanítás) tennivalóit. Tekintve, hogy a nyelvtanítást szóbeli szakasz vezette be, az olvasástanítás pedig megelőzte az írástanítást, a III. időszaknak csupán az volt a feladata, hogy egy *másik jelrendszerrel*, az írott betűkkel ismeresse meg a tanulókat. Eddig ugyanis megfelelő mennyiségű és minőségű, sokoldalúan használt, *fonetikailag is tisztázott* lexikaanyagot már biztosan kezeltek — sokat olvastak, ill. gyakorolták valamilyen mondanivaló betűkártyákkal való kirakását —, vagyis megtörtént a kapcsolatteremtés a szavak hangképe és írásképe között, csak ez az írásképe nyomtatott betűs volt. Nem maradt más feladat, mint újabb betűformáknak (írott betű) összekapcsolása a hangokkal, ill. a nyomtatott betűkkel, vagyis újabb kapcsolat létesítése a hangkép és az írott betűs írásképe között, valamint a kétféle (nyomtatott és írott betűs) írásképe között.

Nem kívánjuk lebecsülni az írástanítás fontosságát, csupán arról van szó, hogy ennek az időszaknak fő feladata: a helyes betűformák és betűkötés elsajátíttatása nagyon sok *ellenőrzött gyakorlással* egybekötve. Csak nagyon gondos és következetes ellenőrzéssel, fűzetjavítással alapozható meg az írásbeli kifejezőképesség, érhető el a megfelelő helyesírási készség. Hangsúlyozzuk, hogy ebben az időszakban sok írásgyakorlatra van szükség, mivel igen erőteljes a hatása a szavak hangképeinek, és ennek következtében könnyen fennáll a kiejtés szerinti írás hibalehetősége pl. a hangsúlytalan magánhangzók esetében.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy döntő fontosságú a helyesírás alakulására a *betűkártyákkal való szövegek kirakás* az olvasástanítás időszakában. Rendkívül fontosnak tartjuk továbbá az íráskészség fejlesztését a magasabb osztályokban is.

A IV. szakaszban feldolgozták a tanulók a fennmaradt lexikaanyagot, rendszerezték a nyelvtani anyagot, ill. átismélték, magasabb szinten beszéltek meg az egyes témaköröket, természetesen nem maradtak el az *olvasási* (nem fordítási) és *írásgyakorlatok* sem.

III.

A tanév során felhasznált segédeszközök

A segédeszközök igen nagy szerepet játszottak az eredmények elérésében, éppen ezért ezek bemutatását is fontosnak tartjuk.

1. 1. Az alsó tagozatos képsorozat Őszi munkák és a Tavasz c. képe.
2. Az orosz nyelv tanításához kiadott képsorozat képei az Aruházban c. kép kivételével.
3. A szaktanár által tervezett és házilag készített színes képek a lakás, város, falu, Moszkva c. témakörökhöz.
4. Képeskönyvek és színes folyóiratok képei.
5. Mágnes tábla.
6. Az alsó tagozatban használt applikációs képek.
7. Rajzolt és képeslapból kivágott applikációs képek.
8. Fali betűtartó tábla.
9. Betűkártyák.
10. Szemléltető tárgyak.
11. Fali tábla.
12. Magnetofon és tanszalag.
13. A korábbi V. osztályos tankönyv.
14. Szöveges munkalapok az írás- és olvasási gyakorlatokhoz.
15. Munkafüzet.
16. Szótárfüzet.
17. Képes szótár a szóbeli szakaszban.
18. Dolgozatfüzet.

2. Bár a korábbi ismertetésekben már szó esett a szemléltető eszközök jelentőségéről és használatuk módjáról, most mégis szükséges ezek szerepét összegezni.

A *vizuális szemléltető eszközök* lehetővé tették a fordításnak mint szemantizációs eljárásnak minimálisra csökkentését. A fordítást legtöbbször csak kiegészítő jelentésfeltáró eljárásként kellett alkalmazni. Nagy szerepet kaptak — természetesen — a szemléltetés mellett az egyéb szemantizációs eljárások is. Mindez rendkívül lényeges volt az idegen *nyelvi léggör*, valamint az *idegen nyelven való gondolkodás* megalapozása szempontjából. A szemléltető képek segítségével nem az anyanyelvi szóhoz kapcsolták a tanulók az orosz nyelvi megfelelőt, hanem a fogalom képi kifejezéséhez. Az új szó bemutatása, rögzítése és elsődleges begyakorlása rendszerint simplex képen történt és csak a további gyakorláshoz, valamint az óra anyagának összefoglalásához használtak komplex képeket.

A *magnetofont* a tanszalag meghallgatására, felvételek készítésére és meghallgatására használta fel a szaktanár.

A *tanszalag* igen hasznos segítséget nyújtott *bemutató olvasáskor* a helyes kiejtés bemutatására, olvasási gyakorlatok során a kiejtés javítására, csiszolására, és végül a hallás utáni megértést fejlesztő gyakorlatok alkalmával.

Az órán készített felvételek lehetővé tették egy-egy tanuló kiejtésének, felkészültségének vizsgálatát és értékelését. Ebből a célból külön vizsgálat tárgyává tettük a beszélgetésekről, ill. az olvasási gyakorlatokról készített felvételeket. Ezeknek a felvételeknek a meghallgatása egyrészt a szaktanárnak adott igen nagy segítséget a típushibák és az egyéni hibák feltérképezésében, alaposabb megfigyelésében és nyilvántartásában, másrészt a tanulóknak azáltal, hogy bírálók lehettek saját szereplésüknek, hibáiknak. A visszahallgatás a nyelvi hasznosságon túl, rendkívül nagy nevelőértéket is jelentett.

Az egész tanórák felvétele elősegítette az órák alaposabb, elmélyültebb elemzését. Vizsgálat alá lehetett venni a tanár óravezetését és a tanulók munkáját egyaránt.

A többi segédeszközről és használatukról részben már korábban szóltunk, részben később érintjük.

IV.

A kísérleti osztály bemutatása

Tájékoztatásul bemutatjuk az osztályt, amelyben a kísérlet folyt.

A korábbi tanévben leggyengébb általános tanulmányi eredményt elért V. osztályt választottuk ki. Az osztály összetételében sem az év elején, sem év közben semmiféle változtatás (kiválogatás) nem történt. Az osztálylétszám az egész évben 36 volt. Fiúosztály. A nevelői kollektíva egybehangzó véleménye alapján jószándékú, rendkívül eleven, mozgékony együttes. Legáltalánosabb hibájuk élnkségükből adódik: nagyon szeretnek közbeszólni, véleményt nyilvánítani az órán. Az iskolai munkában szívesen részt vesznek.

Az év végi felmérések elbírálásához és összehasonlításához kiválasztott kontroll osztály 34-es létszámú. Ez az osztály nem szóbeli szakasszal kezdte tanulmányait. A szaktanár is más volt.

A két osztály összehasonlítása néhány adat alapján:

Az általános tanulmányi eredmény középértéke

	az előző tanév (IV. o.) végén:	
kísérleti osztály		kontroll osztály
4,45		4,49
	az V. osztályban félévkor:	
4,1		4
	év végén:	
4,11		4,15
Az orosz nyelvi tantárgyi középérték az év végén:		
4,11		3,97

V.

A tanulók tudásának ellenőrzése, felmérése

1. Az ellenőrzés és felmérés két területen folyt: Megvizsgáltuk a tanulók szóbeli és írásbeli felkészültségét egyaránt.

2. Az ellenőrzés és felmérés forrásai

Szóbeli:

- a) a szaktanár folyamatos megfigyelései, feljegyzései,
- b) külső megfigyelő megfigyelései,
- c) magnetofon felvételek.

Írásbeli:

- a) a tanulók munkafüzete és szótárfüzete,
- b) az iskolai dolgozatok,
- c) év végi felmérő dolgozatok.

3. Az ellenőrzés módja

a) A tanulók szóbeli tudásának ellenőrzése az egész tanévben folyamatosan történt. Alapul szolgáltak az óra alatti feleletek, melyek azonban sohasem elszigetelt formában történtek. A kiválasztott tanulók egész órai szereplésükre kaptak érdemjegyet.

A magnetofon felvételekkel kapcsolatos értékelő eljárást már érintettük.

b) Az írásbeli munkák ellenőrzése a következőképpen valósult meg.

A III. szakaszban igen nagy feladatot kellett megoldani: jól megszervezni az iskolai írásbeli gyakorlatokat, gondosan megválasztani a házi feladatot, következetesen ellenőrizni és értékelni minden írásbeli munkát.

A füzetek javítása óráról órára történt. A tanulók érdemjegyet kaptak mind a házi feladatokra, mind az iskolai gyakorlatokra. A szaktanár minden órán értékelte a kijavított írásbeli munkákat.

A III. szakaszban megkezdődött az addig tanult lexikai egységek szótárba írása. A szótárfüzetek javítása hetenként történt.

A füzet- és szótárjavítás során felfedezett egyéni hibák kiküszöbölésére külön feladatokat kaptak a tanulók.

A tanév folyamán három dolgozat megírására került sor (február, március, május). Egy dolgozat keretében kétféle feladatot oldottak meg a tanulók. Munkájuk értékelése három érdemjeggyel történt.

Az év végi írásbeli felmérő dolgozatokkal az alábbiakban részletesen foglalkozunk.

4. Az írásbeli felmérés indoklása és értékelési szempontjai

Azért döntöttünk az írásbeli felmérés mellett, mert egyrészt néhány magnetofon birtokában rendszeres, mindkét osztály minden tanulójára kiterjedő, több feladatot tartalmazó felmérésre nem gondolhattunk, másrészt a vizsgálat középpontjában éppen az volt: milyen mértékben fejlődött a tanulók íráskészsége, tapasztalható-e lemaradás a szóbeli szakasz és a viszonylag rövid írástanítási szakasz miatt a másik osztálytól, amelyben a kiejtés-, írás-, olvasástanítás egyszerre történt.

További megfigyelési szempontjaink voltak: mennyire aktív a tanulók szókinccse és gazdag a kifejezőkészsége, a szóbeli kifejezésben feltételezett többlet tükröződik-e írásbeli munkájukban, milyen a helyesírási és feladatmegoldó készségük, milyen fokot értek el az írástechnikában.

5. A felmérő dolgozatok feladatrendszerének ismertetése

Tíz feladatot kellett a tanulóknak május közepétől nyolc egymás után következő óra egy-egy részében megoldani. Egy-egy feladat megoldására a nehézségi foktól függően 5–10 percet adtunk. A megoldási időt azért határoztuk meg, hogy az év során kialakított és az idegen nyelvtanításban oly fontos *tempó* az ellenőrzés során érvényesüljön.

A feladatok megoldása nem jelentett külön megterhelést, mert szervesen beépültek az ismétlési órákba, helyet biztosítva ezáltal az év végi írásgyakorlásnak is.

A feladatokat nem mutatjuk be, csupán az ismertetésre szorítkozunk.

1. Mondatszerkesztés kész formában megadott szavakkal. A szavak mondatba illesztve alanyként, állítmányként vagy határozóként állnak. A helyes megoldás esetén négy mondat kapható; felhasználandó 14 lexikai egység.

2. Hét hiányosan megadott mondatba a kész formában külön oszlopban felsorolt szavak beillesztése.

3. Három két-két mondatrészből álló mondat bővítése. Tulajdonságjelzőként, állítmányként, határozóként beilleszthető szavak gyűjtése.

4. Mondatok belsejében szótári alakban megadott szavak átalakítása. Öt mondatban hat ilyen szót adtunk meg.

5. Nyolc hiányosan megadott mondat kiegészítése. Minden mondatban egy mondatrész hiányzott.

6. Öt megadott főnévhez jelzőként álló melléknevek gyűjtése.

7. Négy megadott mondat egy-egy tagjának felcserélése más odaillő szóval. Alanyként, állítmányként, tárgyként, helyhatározóként felhasználható szavak gyűjtése.

8. Három megadott mondathoz annyi kérdést feltenni, amennyi csak lehetséges.

9. Öt mondat lemásolása és a benne levő jelen idejű állítmány múlt idejűvé alakítása.

10. Két mondat szerkesztése szótári alakban megadott szavakkal.

6. A felmérő dolgozatok értékelési módja

Pontrendszerrel értékeltünk. Megállapítottuk a részfeladatokkal elérhető pontok számát ($\frac{1}{2}$ –3), valamint az egész feladattal elérhető maximális pontszámot (3–12). Az elérhető pontok számát a feladatban rejlő probléma nehézségi foka és a feladat terjedelme döntötte el. A nyelvtani, helyesírási, esetenként a hangsúlyjelölési hibákért 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ pont levonás járt. A feladat el nem végzéséért vagy a teljesen rossz megoldásért nem adtunk pontot.

7. A felmérő dolgozatok a számszerű eredmények tükrében

Az eredmények értékelésénél a következő adatokat vettük figyelembe: pontossági százalék¹ és a pontszámok középértéke feladatonként és osztályonként, (az egy tanulóra eső átlag), valamint az egész felmérésre vonatkozóan.

(A pontossági százalék az elért pontszámok százszorosának és az elérhető maximális pontszámoknak az aránya.)

Az osztálylétszámot a következőképpen vettük figyelembe. Egy-egy feladat középértékének a megállapításánál — természetesen a feladatot ténylegesen megoldó tanulók számát, az egész feladat értékelésénél azonban a nyolc órán megjelent, tehát a felmérésben részt vett tanulók számának középértéket vettük.

Az eredmények feladatonként és osztályonként:

1. feladat (max. psz. 12)

	kísérleti o.	kontroll o.
az elért pontok összesen	321,5	286,5
az elért pontok középértéke (az egy tanulóra eső átlag)	9,18	8,95
pontossági százalék	76,5%	74,58%

2. feladat (max. psz. 7)

az elért pontok összesen	184	190
középérték	5,57	5,93
pontossági százalék	79,57%	84,71%

<i>3. feladat (max. psz. 4)</i>		
az elért pontok összesen	97,25	86,5
középérték	2,94	2,73
pontossági százalék	73,50%	68,250%
<i>4. feladat (max. psz. 12)</i>		
az elért pontok összesen	357,25	318,5
középérték	10,82	10,27
pontossági százalék	90,160%	85,580%
<i>5. feladat (max. psz. 8)</i>		
az elért pontok összesen	196	220,5
középérték	5,44	6,68
pontossági százalék	680%	83,50%
<i>6. feladat (max. psz. 3)</i>		
az elért pontok összesen	85,5	58,5
középérték	2,37	1,77
pontossági százalék	790%	590%
<i>7. feladat (max. psz. 8)</i>		
az elért pontok összesen	197,25	200
középérték	5,8	6,25
pontossági százalék	72,50%	78,120%
<i>8. feladat (max. psz. 12)</i>		
az elért pontok összesen	385,5	218
középérték	11,01	7,78
pontossági százalék	91,750%	65,660%
<i>9. feladat (max. psz. 10)</i>		
az elért pontok összesen	247	201,75
középérték	7,05	6,3
pontossági százalék	70,50%	630%
<i>10. feladat (max. psz. 9)</i>		
az elért pontok összesen	214	234
középérték	6,11	7,54
pontossági százalék	67,880%	83,770%

A tíz feladattal elérhető maximális pontszám : 85

az elért pontok összesen (10 feladat)	2284,75	2014,25
középérték	66,22	64,2
pontossági százalék	77,90%	75,520%

Az elért pontszámok középértékének különbsége szempontjából következő a helyzet.

A kísérleti osztály ért el jobb eredményt:

1. f.	3. f.	4. f.	6. f.	7. f.	9. f.
0,33	0,21	0,55	0,6	3,23!	0,75

A kontroll osztály ért el jobb eredményt:

2. f.	5. f.	6. f.	10. f.
0,36	1,24	0,45	1,43

Az eredményeket érdemjegyekben is kifejeztük. Részletes kifejtésükre nem térünk ki, csak a végeredményt közöljük:

Mind a tíz dolgozat megoldási középértéke:

kísérleti osztály	4,1
kontroll osztály	4

Ugyanaz az egy tizednyi különbség mutatható ki, mint ami az év végi tantárgyi középértékben is mutatkozik, és megegyezést mutat mindkét osztály esetében a felmérés középértéke az év végi tantárgyi érdemjegyek középértékével.

A számszerű összehasonlítás mellett szóban is összefoglaljuk a felméréssel kapcsolatos megállapításainkat.

Mindkét osztály teljesítménye elérte ill. túlhaladta a 75%-ot. Ha figyelembe vesszük azt a megállapítást, mely szerint „az olyan teljesítménykörben, amely a tanulóktól valamely alapvető szabály alkalmazását kívánja meg (pl. matematikából, nyelvtanból), jó teljesítménynek tekinthető a 75%-os teljesítmény abban az osztályban, amelyben a tanulók a szabályt tanulták²³”, akkor mindkét osztály tudását jónak kell tekintenünk.

Az elért eredmények tanulmányozása során a legszembeötlőbb különbség a 8. feladatnál mutatkozik. A két és fél hónapos beszélgető szakasz ennek a feladatnak a megoldásánál érezte leginkább a hatását.

A többi jobban megoldott feladatnál kisebb a különbség, de úgy véljük ezeknél is döntően befolyásolta a megoldást a sok beszélgetés, a különböző struktúrákkal való sok gyakorlás.

Tekintve, hogy az értékelésnél a helyesírási hibákat is figyelembe vettük, megállapítható, hogy ha a kísérleti osztály jobb eredményt ért el az egész felmérés során, akkor helyesírási szempontból is jó teljesítményt nyújtottak.

Bizonyítást nyert, hogy a szóbelileg elsajátítottakat írásban is jól tudták alkalmazni, megfelelő íráskészség alakult ki a viszonylag rövid írástanítási szakasz ellenére is.

VI.

A tanévvel kapcsolatos tapasztalatok összegezése

A szóbeli szakaszban a színes, változatos órák, a szinte állandó sikerélmény az idegen nyelv iránt egyébként is meglévő kedvüket csak fokozta. Érdeklődésüket növelte, hogy a fő feladatok szakaszokra osztásával az alapozási időszakban figyelmüket állandóan egy dologra kellett csak koncentrálni, ezáltal minden órán könnyen megoldható feladatokkal találkoztak. Mivel kezdetben csak szókinccsel foglalkoztak a tanulók, ez képessé tette őket az elsajátított lexikaanyag biztos kezelésére mind az auditív recepció, mind a szóbeli közlés szempontjából. A lexikaanyagot sokféle mondat típusban, a típusokat sokféle változatban és tartalmi összefüggésben gyakorolták.

A szóbeli szakasz eredményeként bátran beszéltek, nem féltek megszólalni az idegen nyelven. A gyors és gyakori válaszreakciókkal ki lehetett küszöbölni a belső fordítást és meg lehetett közelíteni a normális beszédtempót.

Az olvasástechnikájuk jó, az olvasottak megértése pedig, mint korábban ismertettük, kezdettől fogva nem okozott nehézséget.

Íráskészségük éppen úgy kialakult, mint más osztályokban, ahol év elejétől kezdtek írni. Betűformáik szabályosak, betűkapcsolásuk helyes. Írásuk sebessége megüti a kívánt mértéket. Helyesírási készségük szintén megfelelően alakult.

Úgy véljük, hogy a szóbeli szakasszal kezdődő idegen nyelvtanítás előnyei nemcsak az V. osztályban érzetetik kedvező hatásukat, hanem további megfelelő vezetés mellett a magasabb osztályokban is. Ezt a feltevést a kísérleti osztály és a következő szóbeli kezdő szakasszal induló V. osztályok figyelemmel kísérésével, a tanulók tudásszintjének rögzítésével (magnetofon felvételek, írásbeli felmérések) szeretnénk bizonyítani.

IRODALMI JEGYZÉK

1. Dr. Banó István—Dr. Körmöczi László: Világnézeti és erkölcsi-politikai nevelés az idegen nyelvek oktatása folyamán. I. 1961. 6. sz.
2. Kosaras István: Idegen nyelvi beszédkészség és iskolai nyelvtanítás. 1961. 2. sz.
3. Hlavács József: A nyelvtani nem tanításának módszertani problémái az orosz nyelv oktatásában. 1962. 5. sz.
4. Hlavács József: Az auditív lexikatanítás és gyakorlati megoldása az általános iskolában. 1962. 3. sz.
5. Dr. Banó István—Dr. Körmöczi László: Világnézeti és erkölcsi-politikai nevelés az idegen nyelvek oktatása folyamán. II. 1962. 1. sz.
6. Kosaras István: A tanulók aktivizálása és önálló gondolkodásra nevelése az idegen nyelvek tanításában. 1962. 1. sz.
7. Kosaras István: A nyelvtanítás szóbeli kezdő szakaszáról. 1963. 6. sz.
8. Szaboszlai Miklós: A strukturális modellek szerepe a nyelvtanításban. 1964. 3. sz.
9. Dr. Ágoston György: A statisztikai módszer alkalmazása a pedagógiai kutatásban (G. Mialaret könyvének ismertetése). Köznevelés 1964. XX. évf. 5. sz.